

DEN TOTALA FÖRSVARBEREDSKAPEN

DE REGERINGSFÖRSLAG i statsverkspropositionen, som gäller områden av betydelse för vår beredskap, är på flera punkter otillfredsställande. Vad det militära försvaret beträffar fäster man sig framför allt vid att regeringen nu ej tagit upp något av överbefälhavarens tilläggsäskanden i hans skrivelse av den 29 november. Försvarsministern uppger endast att de är föremål för prövning och att förslag med anledning av dem eventuellt kan komma — tydligen främst beroende på hur utvecklingen av det utrikespolitiska läget bedöms. Det är visserligen sant att det skulle ha varit svårt att i statsverkspropositionen i sista stund taga ställning till alla ÖB-äskandena — departementschefen har befunnit sig i tidsnöd. Men redan av de summariska antydningar försvarsministern ger om äskandenas innehåll framgår att de gäller ytterligt angelägna kompletteringar på områden av vital betydelse. Vissa särskilt viktiga förslag borde åtminstone ha kunnat upptagas. I det kritiska utrikespolitiska läge, som vi nu befinner oss, borde kompletteringar av den

starkt begränsade ekonomiska storleksordning det här är fråga om kunna vinna alla de demokratiska partiernas stöd. Därmed frånträder man icke det grundläggande försvarsbeslutet av år 1961 — ej heller föregriper man den nyss tillsatta försvarsutredningens resultat. Det är nu att hoppas att regeringen skyndsamt fullföljer beredningen av ifrågakvarande äskanden och framlägger erforderliga kompletteringsförslag för riksdagen.

Om regeringen i någon mån kan ursäktas sig med tidsnöden när det gäller dess tveksamhet att handla med anledning av ÖB-förslagen, är det svårt att finna någon rimlig förklaring till dess sätt att negligera motsvarande behov inom civilförsvaret. Civilförsvarsstyrelsen framlade — likaså den 29 november — en s. k. »accelerationsplan», som innebar att civilförsvarets på en 10-årsperiod fördelade upprustning skulle förkortas så att den i stort sett vore färdig 3 år tidigare, dvs. i och med utgången av budgetåret 1966/67. Om man betänker de stora och välkända bristerna beträffande utbildning, materielläge,

tillgång på räddningskårer och skyddsrum m. m. så är onekligen redan en 7-årsperiod i längsta laget. Under det svåra kristillstånd, som råder mellan öst och väst, och där ingen vågar räkna med en avspänning inom de närmaste åren, är det till föga tröst att vårt civilförsvaret blir något så när tillfredsställande år 1967. Taktiken i civilförsvarets upprustning borde rätteligen ökas än mer.

Regeringen har emellertid inte ens omnämmt planen i statsverkspropositionen. Betyder det att inga förslag att påskynda civilförsvarets upprustning är att vänta till årets riksdag? I det längsta vill man hoppas att så inte är fallet. Det råder i vida kretsar en känsla av att civilförsvarets effektivitet ligger långt efter det militära försvarets. Men vi lever i det totala krigets och den totala försvarsberedskapens tid. Är civilförsvaret sådant att människorna inte tror på dess funktionsförmåga i krig kan motståndsviljan svikta — trots tilliten till vår krigsmakt. I så fall blir också den psykologiska försvarsberedskapen svag.

På just detta sista område visar tyvärr regeringen en anmärkningsvärd brist på fantasi och handlingskraft. Fantasi behövs verkligen här, därför att det totala atomkrigets verklighet ligger så bortom alla hittillsvarande erfarenheter att man saknar fasta utgångspunkter för bedömandet av människornas reaktioner. Vi kan säga oss att den

del av den manliga befolkning, som fått värnpliktsutbildning, har någon uppfattning om vad ett krig kan föra med sig av påfrestningar på människornas psykiska och fysiska motståndskraft. De militärutbildade har också vissa kunskaper i självskydd och något begrepp om hur man skall inrätta sig för att leva och överleva under ett krigs primitiva förhållanden. Men för kvinnor, barn och åldringar är detta alldeles främmande. Nu kommer emellertid ansvaret och bördan av att taga hand om barn och åldringar att väsentligen ligga på kvinnorna. Deras psykiska motståndskraft och förmåga att anpassa sig till krigsförhållanden blir en av de avgörande faktorerna i vårt totala försvar. Har vi gjort vad som är möjligt för att förbereda dem för denna uppgift? Det givna svaret är att vi gjort mycket litet. Broschyren »Om kriget kommer» är naturligtvis ett steg i rätt riktning, men bara ett första. Vi borde på ett helt annat sätt utnyttja de resurser som massmedia, framför allt TV och radio givit oss, för att förbereda den icke stridande befolkningen och särskilt kvinnorna på de påfrestningar, som ett krig för med sig. Särskilt självskyddet och de svårigheter, som en evakuering skulle föra med sig, borde belysas i form av praktiska exempel. Med civilförsvarsövningar kan vi direkt nå bara en ringa del av befolkningen. Rätt använda som underlag för en upplysnings- och

skolningsverksamhet i TV och radio får de ett mycket större värde.

Att denna verksamhet måste utformas så att den inte skapar krigspsykos eller panikströmningar är självfallet. Det gäller här att finna realistiska former och att arbeta i en anda av lugn och vederhäftig saklighet. Lyckas vi härmed ger vi säkerligen ett mycket väsentligt bidrag till vårt folks psykologiska försvarsberedskap. Om människorna ser att statsmakterna verkligen planerar och förbereder det totala försvaret realistiskt och med omtänksamhet om civilbefolkningens svårigheter skapas förtröstan och förtroende. Därmed ökas också de psykologiska förutsättningarna för att statsledningen

skall stå fast i kritiska situationer. Och detta är till sist det allt avgörande.

Vissa av de frågor kring den totala försvarsberedskapens förbättring, som här berörts, har upptagits i motioner från högerpartiet. Var och en som följer det labila utrikespolitiska lägets växlingar och kritiska tillspetsningar måste säga sig att det vore i hög grad lugnande om de demokratiska partierna ville samla sig kring de välbetänkta högerinitiativen. Visserligen är ett tredje världskrig fortfarande osannolikt — men krigsrisker har dock ökat till en nivå där en snabb förbättring av vår totala försvarsberedskap är en nödvändig försiktighetsåtgärd.